

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра фінансового менеджменту та фондового ринку

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
за магістерською програмою професійного спрямування
фінансовий та страховий менеджмент

на тему: «Оцінка сучасного стану та перспективи розвитку страхування
автотранспортних засобів в Україні»

Виконавець:

Студент фінансово-економічного факультету
Кузнєцова І. Ю.

Науковий керівник:

д.е.н. професор
Баранова В. Г.

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність обраної теми. Страхування автотранспортних засобів як один із сегментів вітчизняного страхового ринку через несприятливі для його розвитку умови, які виникли на даний час в Україні лише частково функціонує. Швидке зростання парку автомобілів в Україні зумовлює збільшення числа дорожньо-транспортних пригод та пов'язаних з ними збитків, заподіяних життю, здоров'ю, майну громадян. Кожного дня кількість аварій на дорозі тільки збільшується, з чого зробимо висновок, що незастрахована машина — втрачена машина. Також потрібно розуміти, що добре налагоджена робота даної галузі сприятиме розвитку економіки держави і, як наслідок, допомагатиме вирішувати труднощі соціального характеру громадянам нашої країни. Саме тому вибір такої теми як оцінка сучасного стану і перспективи розвитку страхування автотранспортних засобів є дуже актуальною в сучасному світі і Україна не виключення.

Вивченням впливу страхового ринку, в тому числі й автострахування, на процеси які відбуваються в державі займається безліч учених. Найбільш відомими зарубіжними вченими, які все своє життя присвятили вивченню страхових процесів, та окремих його аспектів є: В.Райхер, А.Манес, Д.Бланд, В.Гейльман, К.Граве, Є.Дюжикова, Ю.Брігхем, У.Ф.Шарп.

Та не можна не відмітити й роботу вітчизняних науковців таких як : С.Осадець (розгляд страхового ринку через призму простору, в якому взаємодіють страхові компанії, страхувальники, страхові посередники, а також організації страхової інфраструктури), В. Базилевич (автострахування як частина фінансового ринку, де формується попит і пропозиція на страхові послуги), В.Бігдаш, В.Борисова, С.Булгакова, Н.Внукова, О.Гаманкова, О.Залетов, О.Заруба, А.Єрмошенко, М. Клапків, А.Кузнецова, О.Огаренко, які теж принесли в питання проблем і перспектив розвитку автострахування безліч неординарних, унікальних і ефективних як теоретичних, так і практичних рішень. На цих підставах можна вважати, що вивчення цієї теми слід

продовжити та розширити в межах наукових досліджень міжнародних та зарубіжних як державних так і комерційних програм та в межах вивчення в університеті.

Метою роботи є узагальнення наукових поглядів щодо розвитку авто страхування та розробка пропозицій задля забезпечення процесу здійснення автострахування в національній економіці.

Для досягнення мети у кваліфікаційній роботі вирішені наступні **завдання:**

- проаналізовано історико-економічні етапи виникнення та розвитку автострахування та уточнено категорію і поняття «страхування автотранспортних засобів»;
- визначено основні види автострахування в Україні та світі;
- проаналізовано динаміку, характер загальних процесів, які відбуваються в автострахуванні та на прикладі підгалузей визначено масштаби розвитку даної категорії в Україні;
- враховуючи навички, які були одержані при проходженні практики в страховій компанії «Арсенал» зроблено детальний аналіз розвитку автострахування в даній компанії;
- досліджено соціально-економічні причини, що гальмують розвиток процесів цієї галузі та навести конкретні та реально діючі шляхи вирішення цих труднощів в Україні та страховій компанії «Арсенал» зокрема;
- проаналізовано світові інновації в сфері автострахування та шляхи їх можливого використання в Україні;
- розроблено рекомендації та визначено перспективні напрямки подальшого вдосконалення ринку страхування автотранспортних засобів, враховуючи безпосередній вплив держави та міжнародний досвід

Об'єктом дослідження є економічний процес функціонування та розвитку ринку автотранспортного страхування в Україні та СК «Арсенал».

Предметом дослідження виступають економічні відносини з приводу формування та надання послуг з автострахування, проблеми та шляхи вирішення, що виникають в даному виді страхування, а також перспективні напрямки розвитку ринку на теренах України.

Методи дослідження. Для найбільш повного визначення сутності автострахування використано методи наукової абстракції та узагальнення, щоб охарактеризувати динаміку та структуру обсягів страхування транспортних засобів було використано методи оцінки частки даного виду в страховому ринку, графічний, статистичний метод та здійснений метод порівняльного аналізу та синтезу. Для прогнозування розвитку автострахування в страховій компанії «Арсенал» здійснено аналіз показників за допомогою регресійної моделі (одно- і двохфакторної).

Інформаційною базою дипломної роботи є ідеї, положення, які висвітлені в статтях, монографіях, наукових публікаціях вітчизняних та зарубіжних вчених з питань сутності, видів, виміру обсягів страхування автотransпортних засобів, проблем і шляхів їх вирішення. Також використано діючі законодавчі акти Верховної Ради України, Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг (Нацкомфінпослуг), Ліги страхових організацій України, закону «Про страхування», положень Моторного (транспортного) страхового бюро України (МТСБУ), Міністерства фінансів України, офіційних даних Державної служби статистики України та інших.

Для здійснення практичного аналізу було використано статистичну інформацію з таких джерел:

- консолідовані звітні дані Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг;
- рівень автомобілізації в Україні - Міжнародна дорожня федерація;
- статистика аварійності в Україні завдяки даним Управління безпеки дорожнього руху;
- фінансові звіти страхової компанії «Арсенал»;

– рейтингові позиції страхових компаній на сайті Forinsurer

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота магістра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (62 найменувань) та 6-х додатків. Загальний обсяг роботи становить 103 сторінки. Основний зміст викладено на 87 сторінках. Робота містить 21 таблицю, 21 рисунок.

Публікації. Основні результати наукового дослідження були представлені на науково-практичній конференції Одеського національно економічного університету. По темі кваліфікаційної роботи опублікована стаття під назвою « Актуальні проблеми та перспективи розвитку автострахування в Україні» у збірнику наукових праць ОНЕУ.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі «Теоретичні основи страхування автотранспортних засобів» розкрито економічну сутність, необхідність автострахування та його основні види.

В другому розділі «Оцінка сучасного стану ринку автострахування в Україні» проаналізовано основні показники страхування автотранспортних засобів в Україні та СК «Арсенал». Виявлено основні проблеми, що турбують даний сектор страхування

У третьому розділі «Перспективи розвитку страхування автотранспортних засобів в Україні» запропоновано шляхи подолання проблем та перспективи подальшого розвитку даного виду страхування в Україні та аналізованій компанії, враховуючи міжнародний досвід.

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження дозволило зробити висновки, основні з яких такі:

1. В Україні сфера автострахування представлена такими видами страхування як майнове та відповідальності. В свою чергу ці види поділяються на дві форми проведення: обов'язкове та добровільне. До обов'язкового страхування відповідальності відноситься страхування цивільно-правової відповідальності власників транспортних засобів, за внутрішніми договорами

(ОСЦПВ) та страхування цивільно-правової відповідальності власників транспортних засобів за зовнішніми договорами («Зелена карта»). До добровільного страхування відповідальності відноситься страхування цивільної відповідальності власників наземного транспорту, включаючи відповідальність перевізника (ДЦВ). Що стосується добровільного майнового страхування, що в Україні галузь автострахування представлена страхування наземного транспорту, крім залізничного (КАСКО).

2. Проаналізувавши загальну ситуацію цього виду страхування в Україні можна зробити висновок, що воно займає доволі вагоме місце на страховому ринку України. Як по страховим преміям так і по страховим виплатам питома вага автострахування в страховому портфелі України за аналізований період становить 40-45%. Що ж до обов'язкових і добровільних форм страхування, то в нашій державі перевищує саме друга форма відповідно, як по страховим преміям й страховим виплатам, так і по самому рівні виплат. Лише по такій характеристиці як кількість договорів обов'язкове страхування перевищує добровільне.

3. Що стосується здійсненого аналізу страхової компанії «Арсенал» то воно має схожі тенденції відносно позиції України загалом, адже в страховому портфелі компанії автострахування стабільно займає в середньому 47% по страховим виплатам та преміям відповідно. Компанія займається такими видами автострахування: ОСЦПВ, КАСКО та ДЦВ. Що стосується «Зеленої карти», то поки що «Арсенал» не одержав ліцензію на її здійснення. Найбільшу питому вагу займає страхування КАСКО, як по страховим виплатам так і по страховим преміям даний вид покращує свої позиції. Що стосується рівня виплат, то він знаходиться в мажах 45% за період 2013-2017 років. На другому місці знаходить ОСЦПВ, його показники також збільшуються. Однією із причин такого процесу є девальвація гривні (зростає вартість запасних частин), тому компанія змушена підіймати ціну по поліс. Третім в діяльності страхової компанії «Арсенал» виступає ДЦВ. Цей вид страхування компанія почала розвивати лише з 2013 року, про що свідчать статистичні дані (сума страхових

премій – 203,6 тис. грн , а виплати ще не відбулись станом на 2013 рік). А от 2014 рік приніс компанії підвищення по зібраним преміям і перші страхові виплати.

4. До загальних проблем, які не дають ефективно функціонувати сфері страхування і автострахування в тому числі відносять: недосконалу нормативно-правову та регулюючу базу; фінансову та економічну кризу; політичну ситуацію в країні. На прикладі страхової компанії «Арсенал» у роботі було розглянуто проблеми кожного із видів автострахування. До специфічних проблем страхування цивільно-правової відповідальності відносять низький ліміт страхового відшкодування, прив'язка поліса до автомобіля, а не до водія, проблема збитковості франшизи. Що стосується страхування КАСКО та ДЦВ то можна виділити такі проблеми: старий парк автомобілів, нав'язування страховок КАСКО при авто кредитуванні (спекуляція ціни), ціновий фактор, через нерозуміння людьми сутності страхування, неможливість перевірки полісів на справжність, через відсутність контролю з боку МТСБУ та інших державних органів за діяльністю в сфері добровільного страхування.

5. Повністю викоринити труднощі, які охопили нашу державу на страховому ринку неможливо, але боротися з ними цілком реально. Основні рушійні шляхи: проведення роз'яснювальної страхової політики серед населення, введення інноваційних видів автострахування, удосконалення нормативно - правової бази, підтримка здорової конкуренції (перешкоджання проведенню демпінгової політики), оптимізація структури витрат страхових компаній, зміни в обчисленні страхових виплат (нарахування зносу), боротьба з шахрайством за допомогою інноваційних методів.

6. Що ж стосується перспектив розвитку, то якщо вітчизняні страхові компанії у тому числі й страхова компанія «Арсенал» зможуть використати національний потенціал та розвиватимуть і впроваджуватимуть ті зачатки «нового страхування», які пропонує нам світ, то вони отримають доходи про які мріють

АНОТАЦІЯ

Кузнєцової Ірини Юріївни, «Оцінка сучасного стану і перспективи розвитку страхування автотранспортних засобів в Україні»,
кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра зі спеціальності 072
«Фінанси, банківська справа та страхування» за магістерською програмою
«Фінансовий та страховий менеджмент»,
Одеський національний економічний університет
м. Одеса, 2018 рік

Кваліфікаційна робота магістра складається з трьох розділів. Об'єкт дослідження – економічний процес функціонування та розвитку ринку автотранспортного страхування в Україні та СК «Арсенал».

У роботі розглядаються теоретичні аспекти розвитку автострахування в Україні, його історичне та економічне формування.

Проаналізовано сучасний стан розвитку автострахування в Україні та страховій компанії «Арсенал». Виявлені основні проблеми розвитку даного виду страхування.

Запропоновано ефективні шляхи вирішення проблем, спираючись на міжнародний досвід. Здійснено прогнозування розвитку ринку автострахування на прикладі страхової компанії «Арсенал» за допомогою регресії.

Ключові слова: страхування автотранспортних засобів, «Зелена карта», телематика, блокчейн, страховий тариф.

ANNOTATION

Kuznietsova Iryna Yuriivna, «Assessment of the current state and prospects of motor vehicle insurance in Ukraine»,
thesis for Master degree in specialty 072 «Finance, banking and insurance» under the program
«Financial and insurance management»,
Odessa National Economic University
Odessa, 2018

Thesis consists of three chapters. Object of study economic process of functioning and development of the motor insurance market in Ukraine and IC "Arsenal".

Diploma thesis deals with theoretical aspects of the development of motor insurance in Ukraine, its historical and economic formation.

The current state of development of motor insurance in Ukraine and insurance company "Arsenal" are analyzed. The basic problems of development of this type of insurance are revealed.

Proposed effective ways to solve problems, based on international experience. The forecast of the development of the auto insurance market on the example of the insurance company "Arsenal" with the help of regression is carried out.

Keywords: motor vehicle insurance, "Green card", telematics, blockchain, insurance tariff.